

Дүрмийн зорилго

ИНД-12 нь дараах зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно:

- осол, зөрчлийг мэдээлэх, шинжлэн шалгах ба тайлан гаргах;
- осол, эсхүл ноцтой зөрчлийн дараа агаарын хөлөг, түүн дотор байгаа эд зүйл болон агаарын хөлгийн бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа, статистик тоо баримтын тайлан.

Энэхүү баримт бичиг нь 2023 оны Иргэний нисэхийн тухай хууль (шинэчилсэн найруулга)-ийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдуулан Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын шинэчлэн боловсруулсан ИНД-12 дүрмийн хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэлийн зорилгоор ашиглана. Зам, тээврийн сайдын баталсан албан ёсны хувилбарын хувийг эрх зүйн нэгдсэн мэдээллийн www.legalinfo.mn портал болон ИНЕГ-аас авах боломжтой.

Мэдээлэл

Энэхүү дүрэм нь Зам, тээврийн сайдын 2025 оны 10 сарын 08 өдрийн А/263 дугаар тушаалаар батлагдан хүчин төгөлдөр болсон. Энэхүү хувилбар нь шинэчлэгдэн батлагдсан дүрмийн анхны хэвлэл болно.

Гарчиг

А Бүлэг — Ерөнхий зүйл	4
12.1. Зорилго	4
12.2. Хамрах хүрээ	4
12.3. Нэр томъёо ба товчлол	5
В Бүлэг — Хэрэг явдлыг мэдээлэх, шинжлэн шалгах, тайлан гаргах.....	6
12.51. Ослыг шуурхай мэдээлэх.....	6
12.53. Ослын дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэх.....	7
12.55. Зөрчлийг шуурхай мэдээлэх.....	7
12.57. Зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэх	10
12.59. Шинжлэн шалгах ажиллагаа болон тайлан.....	11
12.61. Мэдээлэл өгсөн этгээдийг нууцлах.....	11
12.63. Шийтгэлээс ангид байх	11
С Бүлэг — Агаарын хөлөг, түүний эд зүйл, бүртгэлийг хамгаалах	13
12.101. Осолд өртсөн агаарын хөлөгт нэвтрэх.....	13
12.103. Бүртгэлийг хамгаалалтад авах	13
12.105. Гэмтэлтэй бүтээгдэхүүн, бүрдэл хэсгийг хадгалах	14
Д Бүлэг — Статистикийн мэдээлэл	15
12.151. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээлэл	15
12.152. Хөдөө аж ахуйн нислэгийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн статистик мэдээ.....	17
12.153. Статистикийн тайлангийн нууцлал	18
Хавсралт А — Зөрчлийн анхны мэдээлэлд шаардлагатай мэдээлэл ...	19

А Бүлэг — Ерөнхий зүйл

12.1. Зорилго

(а) Энэ дүрмээр дараах харилцааг зохицуулна:

- (1) осол, зөрчлийн талаар мэдээлэх, шинжлэн шалгах, тайлан гаргах;
- (2) осол, эсхүл ноцтой зөрчлийн дараа агаарын хөлөг, агаарын хөлөгт агуулагдсан эд зүйл болон агаарын хөлгийн бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- (3) осол, байгууламжийн доголдлын зөрчил, агаарын зайн зөрчил, эсхүл түгээгдсэн мэдээллийн зөрчилтэй холбоотой бүртгэлийг хамгаалалтад авах;
- (4) агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа, статистик тоо баримтын тайлан гаргах.

12.2. Хамрах хүрээ

(а) Энэ дүрэм нь ИНД-115 Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-115” гэх)-ийн дагуу Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын дарга бөгөөд иргэний нисэхийн хяналтын улсын ерөнхий байцаагч (цаашид “Дарга” гэх)-ын олгосон чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээний эрхийн хүрээнээс гадуур хийгдэх дараах үйл ажиллагаатай холбоотой зөрчилд хамаарахгүй:

- (1) ИНД-101 Хүнгүй агаарын хөлөг, пуужин, жироглайдер болон парасейлийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-101” гэх), ИНД-102 Хүнгүй агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-102” гэх)-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа жироглайдер, парасэйл, хүнгүй агаарын хөлөг, цаасан шувуу болон пуужингийн үйл ажиллагаа;
- (2) ИНД-103 Хэт хөнгөн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-103” гэх)-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа хэт хөнгөн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа;
- (3) ИНД-104 Глайдерийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-104” гэх)-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа глайдерын үйл ажиллагаа;
- (4) ИНД-105 Шүхрийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-105” гэх)-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа шүхрийн үйл ажиллагаа;

- (5) ИНД-106 Ханг глайдерийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-106” гэх)-ийн дагуу гүйцэтгэж байгаа ханг глайдерын үйл ажиллагаа.

12.3. Нэр томьёо ба товчлол

- (а) Энэ дүрэмд хэрэглэх нэр томьёо болон товчлолыг ИНД-1 Нэр томьёоны тайлбарт тусгасан.

В Бүлэг — Хэрэг явдлыг мэдээлэх, шинжлэн шалгах, тайлан гаргах

12.51. Ослыг шуурхай мэдээлэх

(а) Осолд өртсөн талаар тухайн агаарын хөлгийн дарга нь, эсхүл хэрэв агаарын хөлгийн дарга амь насаа алдсан, хүнд гэмтсэн, эсхүл агаарын хөлөг алга болсон тохиолдолд тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь ослын талаар Агаарын хөлгийн осол, зөрчлийг шинжлэн шалгах байгууллага (цаашид “АХОЗШШБ” гэх) болон Иргэний нисэхийн ерөнхий газар (цаашид “ИНЕГ”)-т нэн даруй мэдээлнэ.

(б) Энэ зүйлийн (а)-ийн дагуу ирүүлэх мэдээлэл нь ИНЕГ-ын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр байх бөгөөд боломжтой бол, дараах мэдээллийг агуулсан байна:

- (1) осол болсон өдөр, цаг;
- (2) ослын шинж байдал;
- (3) агаарын хөлгийн маяг, үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг;
- (4) агаарын хөлгийн өмчлөгч болон үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) хялбар тодорхойлогдох газар зүйн цэгээр илэрхийлсэн агаарын хөлгийн байршил, эсхүл хамгийн сүүлд мэдэгдэж байсан байршлын мэдээлэл;
- (6) агаарын хөлгийн даргын нэр;
- (7) үйл ажиллагааны төрөл;
- (8) агаарын хөлгийн нисэн гарсан сүүлчийн цэг;
- (9) агаарын хөлөг буулт үйлдэхээр төлөвлөсөн дараагийн цэг;
- (10) тэнгэрийн байдал, хур тунадас, салхины хурд болон алсын барааны харагдцын тодорхойлолт;
- (11) агаарын хөлгийн бүхээгт байсан хүний тоо;
- (12) ослын улмаас амь насаа алдсан, эсхүл хүндээр гэмтсэн зорчигч болон багийн гишүүний тоо;

- (13) ослын улмаас амь насаа алдсан, эсхүл хүндээр гэмтсэн, зорчигч, эсхүл багийн гишүүнээс бусад хүмүүсийн тоо;
- (14) агаарын хөлгийн гэмтлийн дэлгэрэнгүй мэдээлэл.

12.53. Ослын дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэх

(а) Осолд өртсөн агаарын хөлгийн дарга, эсхүл хэрэв агаарын хөлгийн дарга амь насаа алдсан, эсхүл хүнд гэмтсэн тохиолдолд, үйл ажиллагаа эрхлэгч нь холбогдох СА005 маягтад шаардсан ослын дэлгэрэнгүй мэдээллийг осол гарсан өдрөөс хойш хуанлийн 10 хоногийн дотор АХОЗШШБ болон ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлнэ:

- (1) СА005 серийн холбогдох маягтаар; эсхүл
- (2) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр.

(b) Энэ зүйлийн (а)-д шаардсан дэлгэрэнгүй мэдээлэл нь осол гарсан цаг үед агаарын хөлөгт байсан нисэх багийн гишүүн бүрийн тухайн осолтой холбоотой бодит байдал, нөхцөл болон нөхцөл байдлыг дэлгэрэнгүй дурдсан тайлбарыг агуулна.

(c) Хэрэв нисэх багийн гишүүн эрүүл мэндийн шалтгаанаар энэ зүйлийн (b)-д шаардсан тайлбарыг гаргаж өгөх боломжгүй бол боломжтой болсон даруйд нөхөн гаргаж өгнө.

12.55. Зөрчлийг шуурхай мэдээлэх

(а) Хэрэв агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчилд өртсөн бол дараах дүрмийн дагуу олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь холбогдох зөрчлийг ИНЕГ-т нэн даруй мэдээлэх үүрэгтэй:

- (1) ИНД-115, ИНД-119 Агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-119” гэх), ИНД-129 Гадаадын агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-129” гэх) болон ИНД-137 Хөдөө аж ахуйн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа (цаашид “ИНД-137” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд агаарын хөлгийн зөрчил, эсхүл аюултай барааны зөрчлийг;
- (2) ИНД-172 Нислэгийн хөдөлгөөний үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-172” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд агаарын зайн зөрчлийг;

- (3) ИНД-171 Агаарын навигацийн техникийн үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-171” гэх), ИНД-174 Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-174” гэх) -ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд байгууламжийн доголдлын зөрчлийг;
- (4) ИНД-47 Агаарын хөлгийн бүртгэл (цаашид “ИНД-47” гэх), ИНД-115, ИНД-119, ИНД-129, ИНД-137, ИНД-145 Агаарын хөлгийн техникийн үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-145” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд гэмтлийн зөрчлийг;
- (5) ИНД-119, ИНД-129, ИНД-139 Аэродромын үйл ажиллагаа, гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-139” гэх), ИНД-140 Нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-140” гэх), ИНД-171, ИНД-172-ын дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийг;
- (6) ИНД-139-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд аэродромын зөрчлийг;
- (7) ИНД-139, ИНД-171, ИНД-173 Хэрэглэлийн нислэгийн журмын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-173” гэх), ИНД-174, ИНД-175 Нисэхийн мэдээллийн үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-175” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийг;
- (8) ИНД-119, ИНД-129, ИНД-109 Зохицуулалттай агаарын ачааны байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-109” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийг.

(b) Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчилд өртсөн дараах этгээд нь зөрчлийн талаар ИНЕГ-т нэн даруй мэдээлэх үүрэгтэй:

- (1) агаарын хөлөг, нисэхийн бүтээгдэхүүн, эсхүл нисэхийн үйл ажиллагаатай холбоотой үйлчилгээний хувьд, үйл ажиллагаа эрхэлдэг, техник үйлчилгээ хийдэг, үйлчилгээ үзүүлдэг, эсхүл бусад хэлбэрээр оролцдог бол;
- (2) энэ зүйлийн (a) хэсэгт дурдсан гэрчилгээ эзэмшигчийн ажилтан биш, эсхүл түүнд хамааралгүй бол; эсхүл

- (3) ИНД-95 Хэрэглэлийн нислэгийн журмын бүртгэл (цаашид “ИНД-95” гэх) -ын дагуу үүрэг хариуцлага хүлээсэн бол.

(с) Хэрэв агаарын зайн зөрчил, эсхүл шувуутай холбоотой зөрчил нь ноцтой зөрчил, эсхүл агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил бол агаарын хөлгийн дарга зөрчлийн талаар ИНЕГ-т нэн даруй мэдээлэх үүрэгтэй.

(d) Энэ зүйлийн (a), (b), (c) болон (e)-д шаардсан зөрчлийн мэдээллийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр ирүүлнэ. Тодруулах зорилгоор хэрэв боломжтой бол, дараах хавсралтад заасан мэдээллийг тусгасан байна:

- (1) агаарын зайн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(a);
- (2) гэмтлийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(b);
- (3) байгууламжийн доголдлын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(c);
- (4) агаарын хөлгийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(d);
- (5) аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(e);
- (6) түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(f);
- (7) аэродромын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(g);
- (8) ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(h);
- (9) аюултай барааны зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(i);
- (10) шувуутай холбоотой зөрчил, эсхүл бусад зөрчлийн хувьд, Хавсралт A(j).

(e) Энэ зүйлийн (a)-г үл харгалзан:

- (1) хэрэв Даялах хугацаа сунгасан нислэгийн үйл ажиллагаа (цаашид “EDTO нислэг” гэх)-нд ашиглаж байгаа, эсхүл ашигладаг агаарын хөлөгтэй холбоотой зөрчил гарсан ба тухайн зөрчил нь дараах нөхцөл байдалтай холбоотой бол ИНД-119-ийн дагуу олгосон агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн зөрчил гарсан өдрөөс хойш 72 цагийн дотор зөрчлийн талаар ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэгтэй:

- (i) татах хүчний төхөөрөмж агаарт унтрах; эсхүл

- (ii) даялалт (diversion), эсхүл буцах эргэлт (a turn back) үйлдэх үед; эсхүл
 - (iii) нислэгт гэнэт түлш алдагдах, эсхүл түлшгүй болох, эсхүл залруулах боломжгүйгээр түлшний тэнцвэр алдагдах; эсхүл
 - (iv) EDTO нислэгт нөлөөлөх системийн доголдол; эсхүл
 - (v) EDTO нислэгийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх бусад хэрэг явдал;
- (2) хэрэв EDTO нислэгт ашигладаг агаарын хөлөгтэй холбоотой дараах зөрчил гарсан бол ИНД-145-ын дагуу олгосон техник үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн зөрчил гарсан өдрөөс хойш 72 цагийн дотор зөрчлийн талаар ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэгтэй:
- (i) EDTO нислэгт нөлөөлөх системийн доголдолтой холбоотой зөрчил; эсхүл
 - (ii) EDTO нислэгийн үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх бусад гэмтэл.

12.57. Зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэх

(a) Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны аюулгүй байдалд шууд аюул учруулах зөрчил, эсхүл ноцтой зөрчлийн талаар 12.55-д заасны дагуу мэдээлэхээс гадна зөрчилтэй холбоотой дараах этгээд нь зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг (b)(1), эсхүл (b)(2)-т заасан холбогдох маягтын дагуу ИНЕГ-т хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) 12.55(a)-д заасан гэрчилгээ эзэмшигч;
- (2) 12.55(b)-д заасан этгээд;
- (3) 12.55(c)-д заасан агаарын хөлгийн дарга.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д заасан этгээд нь зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг тухайн зөрчил гарсан өдрөөс хойш хуанлийн 14 хоногийн дотор ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлэх үүрэгтэй:

- (1) CA005 серийн холбогдох маягтаар; эсхүл
- (2) гэмтлийн зөрчлийг CA005D маягтаар; эсхүл
- (3) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хэлбэрээр.

12.59. Шинжлэн шалгах ажиллагаа болон тайлан

(а) Энэ дүрмийн 12.57-д заасны дагуу ИНЕГ-т зөрчлийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг хүргүүлэхээр үүрэг хүлээсэн 12.55(а)-д заасан гэрчилгээ эзэмшигч нь ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд дараах үүрэгтэй:

- (1) тухайн зөрчилтэй холбоотой бодит байдлыг тодорхойлох, бодит байдлын хүрээнд зөрчлийн шалтгааныг тогтоох зорилгоор шинжлэн шалгах ажиллагааг гүйцэтгэх;
- (2) тухайн зөрчил гарсан өдрөөс хойш хуанлийн 90 хоногийн дотор шинжлэн шалгах ажиллагааг дуусган, тайланг маягтын хамт ИНЕГ-т дараах хэлбэрээр хүргүүлэх:
 - (i) СА005i маягтаар; эсхүл
 - (ii) гэмтлийн зөрчлийг СА005D маягтаар; эсхүл
 - (iii) Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц хэлбэрээр;
- (3) ижил төстэй зөрчил давтагдахаас сэргийлэх зорилгоор авсан арга хэмжээний талаар ИНЕГ-т мэдээлэх.

12.61. Мэдээлэл өгсөн этгээдийг нууцлах

(а) Энэ дүрмийн 12.55, эсхүл 12.57-д заасны дагуу мэдээлэл өгсөн этгээд нь өөрийгөө нууцлахыг хүссэн тохиолдолд АХОЗШШБ болон ИНЕГ нь дараах арга хэмжээг авсан байна:

- (1) тухайн мэдээллийн эх сурвалжийг танигдах эрсдэлээс хамгаалж, тухайн эх үүсвэрийн мэдээллийг нэн даруй арилгах;
- (2) 12.61(а)(1)-ийн дагуу арилгасан мэдээллийг өөр бусад бүртгэлд тэмдэглэхгүй.

12.63. Шийтгэлээс ангид байх

(а) АХОЗШШБ болон ИНЕГ нь дараахаас бусад тохиолдолд аливаа этгээдийн энэ дүрмийн дагуу ирүүлсэн мэдээллийг хариуцлага тооцох, эсхүл хариуцлага тооцох ажиллагаанд мөрдөн шалгах зорилгоор ашиглахгүй, эсхүл ашиглах нөхцөлийг бүрдүүлэхгүй:

- (1) тухайн мэдээлэл нь хүн, эсхүл өмч хөрөнгөд давагдашгүй хүчин зүйлээс бусад илүүц аюул учруулсан үйлдэл, эс үйлдлийг илчилсэн бол; эсхүл

- (2) хуурамч мэдээлэл өгсөн бол; эсхүл
- (3) АХОЗШШБ болон ИНЕГ нь мэдээллийг холбогдох хуулийн дагуу, эсхүл шүүхийн шийдвэрийн дагуу гаргаж өгөх үүрэг хүлээсэн бол.

С Бүлэг — Агаарын хөлөг, түүний эд зүйл, бүртгэлийг хамгаалах

12.101. Осолд өртсөн агаарын хөлөгт нэвтрэх

(а) Энэ зүйлийн (b), (c)-д заасан болон АХОЗШШБ-аас зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд аливаа этгээд нь осолд өртсөн агаарын хөлөг, эсхүл агуулагдсан эд зүйлд нэвтрэх, салгаж авах, оролдохыг хориглоно.

(b) Хуульд заасан хязгаарлалтыг харгалзан АХОЗШШБ нь шинжлэн шалгах зорилгоор осолд өртсөн агаарын хөлөг, эсхүл агуулагдсан эд зүйлд нэвтрэх, үзлэг шалгалт хийх, хамгаалах, салгаж авах эрхтэй.

(c) Энэ зүйлийн (d)-г харгалзан аливаа эрх бүхий этгээд нь:

- (1) хүн, эсхүл мал амьтныг тухайн агаарын хөлөг, эсхүл эвдэрхий хэсгийн дотроос гаргана; эсхүл
- (2) агаарын хөлөг, эвдэрхий хэсэг, эсхүл агуулагдсан ачаа, эсхүл шууданг цаашид учирч болох гэмтлээс хамгаална; эсхүл
- (3) бүхээгийн дуу чимээ бичигч (CVR), нислэгийн өгөгдөл бичигч (FDR), эсхүл ослын байрлал дамжуулагчийг унтраана, эсхүл салгана; эсхүл
- (4) боломжит өөр арга зам байхгүй тохиолдолд олон нийтэд, эсхүл нислэгийн хөдөлгөөнд саад учруулахаас сэргийлнэ.

(d) Энэ зүйлийн (c)-д заасны дагуу салгаж авсан агаарын хөлгийн эвдэрхий хэсэг, шуудан, эсхүл ачааг:

- (1) зөвхөн аюулгүй байдлыг бататгах шаардлагатай зайд шилжүүлнэ;
- (2) тухайн агаарын хөлгийн аль хэсгээс салгаж авсныг нотлох боломжтойгоор, тусдаа талбайд хадгална;
- (3) боломжтой бол тэдгээрийн анхны байршил, мөргөлтийн чухал ул мөрийг гэрэл зураг, гар зураг, эсхүл бусад тэмдэглэлээр баримтжуулна.

12.103. Бүртгэлийг хамгаалалтад авах

(а) Ноцтой зөрчил, эсхүл осолд өртсөн агаарын хөлгийн бүртгэлийн гэрчилгээ эзэмшигч нь тухайн агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа болон техник үйлчилгээтэй холбоотой бүх мэдээллийг агуулсан бичлэгийн төхөөрөмжийг

багтаасан бүртгэлийг АХОЗШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд, осол, эсхүл ноцтой зөрчил гарсан өдрөөс хойш хуанлийн 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

(b) Дараах дүрмийн дагуу олгосон гэрчилгээ эзэмшигч нь АХОЗШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд, осол, эсхүл зөрчилтэй холбоотой бүртгэлийн дэвтэрт оруулсан бичилт, цахим бичлэг, техникийн болон холбогдох бусад өгөгдлийг багтаасан бүх бүртгэлийг тухайн осол, эсхүл зөрчил гарсан өдрөөс хойш хуанлийн 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй:

- (1) ИНД-171-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд байгууламжийн доголдлын зөрчил, эсхүл осол;
- (2) ИНД-172-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд агаарын зайн зөрчил, эсхүл осол;
- (3) ИНД-173, ИНД-175-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигчийн хувьд түгээгдсэн мэдээллийн зөрчил, эсхүл осол.

(c) Түгээгдсэн мэдээллийн осол, эсхүл зөрчилтэй холбоотой ИНД-95-ын дагуу үүрэг хариуцлага хүлээсэн этгээд нь бүртгэлд оруулсан бичилт, цахим бичлэг, техникийн болон бусад холбогдох өгөгдлийг багтаасан бүх бүртгэлийг АХОЗШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд, тухайн осол, эсхүл зөрчил болсон өдрөөс хойш хуанлийн 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

12.105. Гэмтэлтэй бүтээгдэхүүн, бүрдэл хэсгийг хадгалах

(a) Агаарын хөлгийн бүртгэлийн гэрчилгээ эзэмшигч болон 12.59(a)(2)-ын дагуу гэмтлийн зөрчлийн талаар АХОЗШШБ болон ИНЕГ-т мэдээлэх үүрэг хүлээсэн ИНД-145, ИНД-146 Агаарын хөлөг зохион бүтээх байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-146” гэх), эсхүл ИНД-148 Агаарын хөлөг үйлдвэрлэх байгууллагын гэрчилгээжүүлэлт (цаашид “ИНД-148” гэх)-ийн дагуу гэрчилгээ эзэмшигч нь гэмтлийн зөрчилтэй холбоотой бүтээгдэхүүн, эсхүл бүрдэл хэсгийг АХОЗШШБ болон ИНЕГ-аас өөрөөр мэдэгдсэнээс бусад тохиолдолд, тухайн мэдээлэл өгснөөс хойш хуанлийн 14 хоногоос доошгүй хугацаагаар битүүмжлэн хадгалах үүрэгтэй.

D Бүлэг — Статистикийн мэдээлэл

12.151. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээлэл

(а) Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа эрхлээгүй, глайдераас бусад агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь Хүснэгт 1-д заасан статистикийн тоо баримт болон мэдээллийг агаарын хөлөг тус бүрээр; хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагааны тайланг Хүснэгт 2-т заасан хугацаанд; хөлс, эсхүл шан урамшуулалгүй үйл ажиллагааны тайланг Хүснэгт 3-т заасан хугацаанд тус тус хүргүүлэх үүрэгтэй.

(b) Энэ зүйлийн (а)-д шаардсан мэдээллийг дараах байдлаар хүргүүлнэ:

- (1) САА605 маягтаар; эсхүл
- (2) цахим, эсхүл Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бусад хэлбэрээр.

(с) Агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч нь Хүснэгт 2, эсхүл Хүснэгт 3-т заасан хугацаанд тухайн агаарын хөлөг нислэг үйлдсэн эсэхээс үл хамааран, агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны статистикийн мэдээллийг үргэлжлүүлэн өгөх үүрэгтэй.

Хүснэгт 1. Агаарын хөлгийн үйл ажиллагааны төрөл тус бүрээр гаргах шаардлагатай статистикийн тоо баримт, мэдээлэл:

Агаарын хөлгийн үйл ажиллагаа	Статистикийн тоо баримт, мэдээлэл
Монгол Улс руу, Монгол Улсаас болон Монгол Улсын гадна арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг • Ниссэн цаг • Зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Орон нутгийн арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг • Ниссэн цаг • Хоёр өөр аэродромын хооронд зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо

	<ul style="list-style-type: none"> • Завсрын буултгүйгээр, нэг аэродромоос эхэлж тухайн аэродромдоо дууссан зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Монгол Улсаас өөр Улс руу болон Монгол Улс дотор зөвхөн ачааны арилжааны нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсын бүртгэлгүй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг • Зөвхөн ачаа тээвэрлэсэн нислэгийн тоо • Зөвхөн ачаа тээврийн нислэгээр тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, тонноор
Шүхрийн үйл ажиллагаанаас бусад чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаанд ашигладаг агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн бүртгэлийн тэмдэг, эсхүл таних тэмдэг, хэрэв тухайн агаарын хөлгийг ИНД-47-ийн дагуу бүртгэх шаардлагагүй бол • Ниссэн цаг • Зорчигч тээвэрлэсэн нислэгийн тоо
Чөлөөт нисэхийн үйл ажиллагаанд ашигладаг шүхэр	<ul style="list-style-type: none"> • Шүхрийн таних тэмдэг • Тандем шүхрийн буултын тоо
Дээр зааснаас бусад нислэгийн үйл ажиллагаанд ашигладаг Монгол Улсад бүртгэлтэй стандарт, эсхүл хязгаарлалттай категорин нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээтэй агаарын хөлөг	<ul style="list-style-type: none"> • Агаарын хөлгийн үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг • Ниссэн цаг

Хүснэгт 2. Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаанд ашигласан агаарын хөлгийн тайланг мэдээлэх хугацаа:

Тайлан	Хамрах хугацаа	Эцсийн хугацаа
I улирал	01 дүгээр сарын 01-нээс 03 дугаар сарын 31	05 дугаар сарын 01

II улирал	04 дүгээр сарын 01-нээс 06 дугаар сарын 30	08 дугаар сарын 01
III улирал	07 дугаар сарын 01-нээс 09 дүгээр сарын 30	11 дүгээр сарын 01
IV улирал	10 дугаар сарын 01-нээс 12 дугаар сарын 31	02 дугаар сарын 01

Хүснэгт 3. Хөлс, эсхүл шан урамшуулалтай үйл ажиллагаа эрхэлдэггүй агаарын хөлгийн тайланг мэдээлэх хугацаа:

Тайлан	Хамрах хугацаа	Эцсийн хугацаа
Жилийн	01 дүгээр сарын 01-нээс 12 дугаар сарын 31	02 дугаар сарын 01

12.152. Хөдөө аж ахуйн нислэгийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн статистик мэдээ

(а) Хөдөө аж ахуй (цаашид “ХАА” гэх)-н агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч нь дараах мэдээллийг агуулсан тайланг Хүснэгт 2-т заасан хамрах хугацаа болон эцсийн хугацаанд Даргад хүргүүлнэ:

- (1) мэдээний хамрах хугацаа;
- (2) гэрчилгээ эзэмшигчийн нэр;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяаллын болон бүртгэлийн таних тэмдэг;
- (4) тайлангийн хугацаанд ачаалалтай хийсэн тээвэрлэлтийн тоо;
- (5) тайлангийн хугацаанд ашигласан бүх аэродромын байрлал;

(6) ургамлын тэжээл, хөрсний бордоо, ургамлын тархалт, эсхүл хортон шавж устгах зорилгоор ХАА-н химийн бэлдмэл, эсхүл бусад бодис цацах нислэгийн үйл ажиллагааны үед:

- (i) тээвэрлэсэн ачааны төрөл;
- (ii) тээвэрлэсэн ачааны нийт жин, эсхүл хэмжээ;
- (iii) боловсруулсан нийт талбайн хэмжээ.

(b) Энэ зүйлийн (a)-ийн дагуу шаардсан статистик мэдээллийг Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц цахим, эсхүл бичгийн хэлбэрээр хүргүүлнэ.

12.153. Статистикийн тайлангийн нууцлал

(a) ИНЕГ, эсхүл ИНЕГ-ын ажилтан нь дор дурдсанаас бусад тохиолдолд статистикийн тайланд тусгагдсан, агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийг таньж тогтоох мэдээллийг ИНЕГ-аас гадагш бусад этгээдэд дамжуулахгүй:

- (1) тухайн агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн зөвшөөрөлтэйгээр; эсхүл
- (2) Олон улсын иргэний нисэхийн тухай Конвенцын 67 дугаар зүйлийн дагуу; эсхүл
- (3) эрх зүйн баримт бичгээр шаардсаны дагуу.

(b) ИНЕГ нь олон улсын агаарын тээврийн үйл ажиллагаатай холбоотой статистикийн мэдээллийг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллага (ИКАО)-ын Зөвлөлд гаргаж өгч болно.

Хавсралт А — Зөрчлийн анхны мэдээлэлд шаардлагатай мэдээлэл

(а) **Агаарын зайн зөрчил** - 12.55(d)(1)-д заасан агаарын зайн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;
- (6) хөлгийн даргын нэр;
- (7) нислэгийн үе шат;
- (8) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (9) агаарын хөлөг үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байсан нислэгийн дүрэм;
- (10) агаарын хөлгийн нисэн гарсан болон хүрэх цэг;
- (11) агаарын зайн байрлал, төрөл, ангилал болон оролцсон НХҮ-ний нэгж;
- (12) холбогдох нисгэгчийн өгсөн бусад хамааралтай мэдээлэл.

(б) **Гэмтлийн зөрчил** - 12.55(d)(2)-т заасан гэмтлийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийг илрүүлсэн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяалал, бүртгэл болон маяг;
- (4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон өмчлөгчийн нэр;
- (5) зөрчил гарсан үед агаарын хөлөг, эд анги, эсхүл төхөөрөмжийн байсан байрлал;
- (6) нислэгийн үе шат;

- (7) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (8) агаарын хөлгийн нисэн гарсан болон хүрэх цэг;
- (9) агаарын хөлөг, эд анги, эсхүл төхөөрөмж үйлдвэрлэгчийн нэр, шаардлагатай тохиолдолд эд ангийн дугаар, түүний модификацийн стандарт болон агаарын хөлөг дэх байрлал;
- (10) зөрчлийн тайлбар, түүний нөлөө болон бусад хамааралтай мэдээлэл;
- (11) мэдээлэл өгсөн этгээд, эсхүл байгууллага гэмтлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг эхлүүлсэн бол дуусгахаар төлөвлөсөн хугацаа;
- (12) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(с) **Байгууламжийн доголдлын зөрчил** - 12.55(d)(3)-т заасан байгууламжийн доголдлын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;
- (4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгчийн нэр;
- (5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;
- (6) аэродромын нэр, ашигласан Хөөрч, буух зурвас (цаашид “ХБЗ” гэх);
- (7) хөлгийн даргын нэр;
- (8) нислэгийн үе шат;
- (9) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (10) холбогдох нисэхийн холбооны байгууламжийн үйлчилгээ үзүүлэгчийн нэр, төрөл, таних тэмдэг болон давтамж;

(11) мэдээлэл өгсөн этгээд, эсхүл байгууллага зөрчлийг шинжлэн шалгах ажиллагааг эхлүүлсэн бол дуусгахаар төлөвлөсөн хугацаа;

(12) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(d) **Агаарын хөлгийн зөрчил** - 12.55(d)(4)-т заасан агаарын хөлгийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

(1) зөрчлийн огноо, цаг;

(2) үйл явдлын товч тайлбар;

(3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;

(4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон өмчлөгчийн нэр;

(5) агаарын хөлгийн байршил, нислэгийн түвшин;

(6) нислэгийн үе шат;

(7) хамааралтай бол аэродромын нэр, ашигласан ХБЗ;

(8) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;

(9) хөлгийн даргын нэр;

(10) гүйцэтгэж байсан үйл ажиллагааны төрөл;

(11) агаарын хөлгийн бүхээгт байсан хүний тоо;

(12) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(e) **Аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил** - 12.55(d)(5)-д заасан аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

(1) зөрчлийн огноо, цаг;

(2) үйл явдлын товч тайлбар;

(3) агаарын хөлгийн үндэсний харьяалал, бүртгэл, дуудлага, нислэгийн дугаар болон маяг;

(4) агаарын хөлгөөр үйл ажиллагаа эрхлэгч болон өмчлөгчийн нэр;

- (5) агаарын хөлгийн байршил болон нислэгийн түвшин, эсхүл зөрчил болсон газар;
- (6) хэрэв хамааралтай бол аэродромын, эсхүл нисэхийн холбооны байгууламжийн нэр;
- (7) хөлгийн даргын нэр;
- (8) нислэгийн үе шат;
- (9) нислэгт үзүүлсэн нөлөө;
- (10) гүйцэтгэж байсан үйл ажиллагааны төрөл;
- (11) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(f) **Түгээгдсэн мэдээллийн зөрчил** - 12.55(d)(6)-д заасан түгээгдсэн мэдээллийн зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийг илрүүлсэн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) хэвлэл, газрын зураг, нислэгийн зураг, эсхүл бусад хэлбэрээр түгээгдсэн мэдээлэл, эсхүл нисэхийн өгөгдлийг таньж тогтоох дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (4) зөрчилд хүргэсэн мэдээлэл, эсхүл нисэхийн өгөгдөлтэй холбоотой дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (5) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(g) **Аэродромын зөрчил** - 12.55(d)(7)-д заасан аэродромын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) аэродромын нэр;
- (4) мэдээлсэн гэмтэл, эсхүл саадын тодорхойлолт болон байрлал;
- (5) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(h) **Ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил** - 12.55(d)(8)-д заасан ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) зөрчлийн шинж байдлын товч тайлбар;
- (3) хэрэв мэдэгдэж байгаа бол зөрчил гарсан байж болох газрын дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
- (4) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(i) **Аюултай бараатай холбоотой зөрчил** - 12.55(d)(9)-д заасан аюултай бараатай холбоотой зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) аюултай барааны ангилал, бүлэг;
- (4) аюултай барааны оноосон нэр, техникийн нэр, UN/ID дугаар;
- (5) аюултай барааны тоо хэмжээ, савлагаа;
- (6) аюултай бараа илгээгч, хүлээн авагчийн нэр;
- (7) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

(j) **Шувуутай холбоотой, эсхүл бусад зөрчил** - 12.55(d)(10)-д заасан аюултай бараа, шувуутай холбоотой, эсхүл бусад зөрчлийн тухай мэдээлэлд дараах мэдээлэл багтана:

- (1) зөрчлийн огноо, цаг;
- (2) үйл явдлын товч тайлбар;
- (3) зөрчлийг мэдээлсэн этгээдийн нэр, байгууллага болон холбоо барих мэдээллийн дэлгэрэнгүй.

--oOo--